

Zmeny v daňovom systéme SR z pohľadu podnikateľských subjektov

Ivona Ďurinová¹

Abstrakt

V rámci daňovej reformy sa na Slovensku realizovali mnohé radikálne zmeny v daňovej oblasti. Jednou z najradikálnejších zmien k 1.1.2004 bolo zavedenie tzv. rovnej dane.

V príspevku autorka prezentuje výsledky prieskumu, ktorého zámerom bolo zistiť, aké sú názory podnikateľských subjektov na tieto zmeny v daňovej oblasti, pričom príspevok je zameraný na oblasť zdaňovania príjmov.

Kľúčové slová:

daňová reforma, tzv. rovná daň, odpisy, umorovanie straty, daňové výdavky, daňové úniky

1 Úvod

Každá zmena v daňovom systéme viac ako akákoľvek iná ekonomická zmena vyvoláva obvykle reakciu väčšiny prvkov ekonomického systému. Pri vytváraní daňového systému ako i pri každej daňovej zmene treba brať preto do úvahy i možné reakcie daňových subjektov.

V rámci daňovej reformy sa na Slovensku udiali viaceré závažné zmeny v daňovej oblasti, pričom za najradikálnejšiu zmenu k 1.1.2004 možno považovať zavedenie novej koncepcie zdaňovania príjmov. Tak ako každá radikálna zmena, aj tzv. rovná daň má svojich zástancov ale aj odporcov, má svoje výhody ale aj nevýhody v závislosti od uhľa pohľadu, z ktorého sa na ňu pozeráme.

Cieľov príspevku je pozrieť sa na zmeny v daňovej oblasti po uplynutí viac ako roka od zavedenia tzv. rovnej dane prostredníctvom názorov podnikateľských subjektov a posúdiť s akým ohlasom sa stretli zámery a ciele daňovej reformy.

Pre splnenie uvedeného cieľa vyplynulo rozhodnutie zrealizovať dotazníkový prieskum zameraný na zistenie názorov podnikateľských subjektov vo viacerých oblastiach v rámci daňovej problematiky. Dotazník obsahoval otázky týkajúce sa názorov na správu daní, zmeny v systéme zdaňovania príjmov, dane z pridanej hodnoty, miestnych daní a presunu ťažiska zo zdanenia príjmov na zdanenie spotreby. Vzhľadom na rozsah príspevku budeme venovať pozornosť výlučne novej koncepcii zdaňovania príjmov, tzv. rovnej dani.

2 Metodika prieskumu a charakteristika skúmanej vzorky podnikov

Na realizáciu prieskumu bola zvolená kvantitatívna metóda prieskumu – **dotazník**, spracovaný písomnou formou. Väčšina podnikov uviedla v dotazníku svoje obchodné meno, ale s požiadavkou o zaručenie anonymity. Terénna fáza prieskumu bola realizovaná v mesiacoch apríl – máj 2005, teda vhodne po termíne na odovzdanie daňových priznaní k daniam z príjmov a to za rok, kedy si podnikatelia vypočítavali prvý raz daňovú povinnosť podľa novej koncepcie zdaňovania príjmov. Po kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na

¹Ing. Ivona Ďurinová, Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta podnikového manažmentu, Katedra podnikových financií, durinova@euba.sk.

spracovanie odovzdaných 203 dotazníkov, čo predstavuje 94,9 %-nú návratnosť z 214 poskytnutých dotazníkov.

Objektom uskutočneného prieskumu boli podnikateľské subjekty, tak právnické ako aj fyzické osoby, podnikajúce na území Slovenska. Vzorka respondentov bola vybraná zámerné z rôznych oblastí Slovenska, pričom najviac je zastúpené západné Slovensko (v rámci neho je samostatne sledovaná Bratislava), potom stredné Slovensko a nakoniec východné Slovensko.

V súbore sledovaných podnikateľských subjektov sa nachádzajú tak mikropodniky s 0 až 9 zamestnancami, malé podniky s 10 až 49 zamestnancami, stredné podniky s 50 až 249 zamestnancami, ako aj veľké podniky s viac ako 249 zamestnancami. V tomto hodnotení počet zamestnancov bol jediným kritériom na začlenenie podniku do príslušnej veľkostnej kategórie. Oblasť pôsobenia podnikov v sledovanom súbore je veľmi rôznorodá, najviac sú zastúpené podniky pôsobiace v oblasti služieb, potom vo výrobe a nakoniec v obchode.

Pre účely vyhodnotenia dotazníkov bol použitý databázový program Access od spoločnosti Microsoft.

3 Výsledky prieskumu za oblasť zdaňovania príjmov

Ministerstvo financií SR, z ktorého dielne nový zákon o dani z príjmov² pochádza, uvádza veľa pozitív tzv. rovnej dane, ako sú spravodlivosť, jednoduchosť, odstránenie výnimiek, zníženie priestoru pre daňové úniky a špekulácie atď. Pozrime sa, ako tieto skutočnosti vnímajú podnikatelia v SR po viac ako roku pôsobenia novej koncepcie zdaňovania príjmov.

- **Spravodlivosť rovnej dane**

Práve otázka spravodlivosti rovnej dane bola rozobraná asi najviac zo všetkých a to vzhľadom na to, že podľa niektorých ruší princíp solidarity bohatších s chudobnými. Ministerstvo financií SR argumentuje tým, že rovná daň znamená rovnosť šanci: „Nikto nebude znevýhodnený alebo zvýhodnený kvôli činnosti, ktorú vykonáva a kvôli výške príjmu. Všetci, úplne všetci daňovníci, budú mať presne to isté zdanenie. Rovná daň je spravodlivá. Rovnakú výšku príjmu zdaňuje rovnako a vyšší príjem zdaňuje viac.“³

Tabuľka č. 1 Novú koncepciu zdaňovania príjmov (zavedenie tzv. rovnej dane) považujem za

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
spravodlivú	79	75	66	67	145	71
nespravodlivú	23	22	30	31	53	26
neuviedli	3	3	2	2	5	3
spolu	105	100	98	100	203	100

Výsledky prieskumu potvrdzujú, že väčšina, t.j. 71 % respondentov považuje tzv. rovnú daň za spravodlivú. Výhrady niektorých respondentov voči spravodlivosti sa týkali porušenia princípu solidarity, teda relatívne vyššieho zaťaženia osôb s nižšími príjmami. Niektoré fyzické osoby považujú za negatívum zrušenie paušálnej dane.

Názory podnikateľov považujúcich rovnú daň za spravodlivú sa oproti tomu opierajú o názory, že rovná daň podporuje aktivitu schopných ľudí (vyššia snaha by sa nemala trestať vyššou daňou), pôsobí nediskriminačne, zdaňuje akýkoľvek príjem rovnakou sadzbou, tak nikoho nezvýhodňuje a nedochádza ku špekuláciám.

² Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

³ <http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/92BBC7364C2C5D9BC1256DF2003E1F2F?OpenDocument>, 7.5.2005

Možno skonštatovať, že až na to, že systém rovnej dane nerieši sociálne aspekty, je považovaný za motivujúcejší a teda v konečnom dôsledku aj za efektívnejší.

- **Prehľadnosť a zrozumiteľnosť zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov**

Jedným z argumentov na zavedenie rovnej dane bolo aj zjednodušenie a sprehľadnenie zákona. Podľa Ministerstva financií SR⁴ rovná daň zásadným spôsobom zjednodušuje priame zdaňovanie. Znížila počet sadzieb z 21 na 1, znížila počet výnimiek o vyše 80 % a v neposlednom rade zjednodušila zákon a znížila počet slov.

Tabuľka č.2 Nový zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov považujem v porovnaní s predchádzajúcim zákonom upravujúcim dane z príjmov za

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
jednoduchší a zrozumiteľnejší	60	57	55	56	115	57
rovnako komplikovaný a nezrozumiteľný	42	40	39	40	81	40
neuviedli	3	3	4	4	7	3
spolu	105	100	98	100	203	100

Vyjadrenia podnikateľov k zrozumiteľnosti zákona už také jednoznačné nie sú. Celkovo je počet podnikateľov považujúcich zákon za jednoduchší a zrozumiteľnejší len o 17 % vyšší, ako počet podnikateľov s názorom, že zákon je rovnako komplikovaný a nezrozumiteľný. Zaujímavý je tiež fakt, že právnické osoby, ktoré sa stavajú záporne k otázke zjednodušenia zákona, majú väčšinou zabezpečenú problematiku daní interne vlastnými zamestnancami; kým u podnikateľov, ktorí považujú zákon za jednoduchší je rozloženie interného a externého spracovania rovnomerné. Vyjadriť sa nevedeli 3 právnické a 4 fyzické osoby, pričom všetky tieto osoby majú daňovú problematiku a účtovníctvo zabezpečené externe.

Pripomienky k zložitosti zákona mali väčšinou respondenti, ktorí nezaregistrovali zmenu k lepšiemu. Za negatívne považujú, že v zákone zostali ustanovenia, ktoré sú nejednoznačné, čo vedie k možnostiam rôzneho výkladu a následným sporom so správcom dane. Uvádzajú napr. problémy v oblasti právnej úpravy lízingu, medzi ďalšie pripomienky patria komplikované riešenie daňového bonusu, priveľa odvolávok v zákone, čo sťažuje systematickú prácu so zákonom a komplikovaný systém zrážania a zabezpečenia dane nerezidentom.

Tí, ktorí sa vyslovili kladne, ocenili skrátenie zákona, zmenšenie počtu výnimiek a menší počet noviel.

- **Správnosť vypustenia výnimiek, úľav a oslobodení**

Nový zákon o dani z príjmov zredukoval počet výnimiek o vyše 80 %, pričom odstránenie výnimiek je na stránkach Ministerstva financií SR zdôvodnené takto:

„V minulosti sa zákonodarca snažil cez daňový systém realizovať hospodársku, sociálnu či štrukturálnu politiku. Každá výnimka bráni nižšej dani pre všetkých ostatných. Preto je správne riešenie obmedzenie daňovej politiky na výlučne fiškálnu úlohu a to je výber daní. Rovná daň spolu s jednou sadzbou DPH je to najjednoduchšie a najprehľadnejšie riešenie.“⁵

⁴<http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/92BBC7364C2C5D9BC1256DF2003E1F2F?OpenDocument>, 7.5.2005

⁵<http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/92BBC7364C2C5D9BC1256DF2003E1F2F?OpenDocument>, 7.5.2005

Tabuľka č.3 Vypustenie mnohých výnimiek, úľav a oslobodení zo zákona o dani z príjmov, ktoré zvýhodňovali len určitú skupinu daňovníkov považujem za

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
správne	94	89	65	66	159	78
nesprávne	8	8	29	30	37	18
neuviedli	3	3	4	4	7	4
spolu	105	100	98	100	203	100

Za správne považuje vypustenie výnimiek 78 % respondentov, 18 % to považuje za nesprávne a 4 % sa nevyjadrili.

Negatívne sa vyjadrili podnikatelia, ktorí sú toho názoru, že výnimky mali svoje opodstatnenie, resp. podnikatelia, ktorí týmto krokom o výnimky a úľavy prišli.

Naopak správnosť tohto kroku vidia respondenti v zrovnoprávnení podmienok podnikania, podpore hospodárskej súťaže a zjednodušení zákona.

- **Vplyv novej právnej úpravy na reklamnú činnosť**

S účinnosťou od 1. januára roka 2004 zákon o dani z príjmov zrušil obmedzenia na výdavky vynaložené na reklamu spoločnosti. Priama a ostatná reklama sa už nerozlišuje.

Náklady na reklamu sú teda daňovo uznateľné v plnej výške, ak boli vynaložené so zámerom dosiahnutia, zabezpečenia, udržania alebo zvýšenia príjmov daňovníka. Výdavky na reklamu späté s činnosťou, ktorá nie je predmetom činnosti a nesúvisí s činnosťou spoločnosti, nie je možné považovať za daňovo uznateľné.

Náklady vynaložené na ostatné formy reklamy vykonané externe, napríklad sponzorovanie rôznych športových či kultúrnych podujatí alebo zábavných programov, už tiež nie sú daňovo uznané len v limitovanej výške. Ak boli preukázateľne vynaložené so zámerom dosiahnutia, zabezpečenia, udržania alebo zvýšenia príjmov daňovníka, sú daňovo uznateľné v plnej výške.⁶

Predchádzajúci zákon o daniach z príjmov⁷ zahrňoval výdavky na reklamu medzi odpočítateľné položky iba v obmedzenej miere, lebo stanovoval ich horný limit na 1 % zo základu dane.

Tabuľka č.4 Nová právna úprava uplatnenia výdavkov na reklamu pri výpočte daňového základu dane z príjmov reklamnú činnosť vo firme

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
podporila	31	30	28	29	59	29
utlmila	1	1	1	1	2	1
neovplyvnila	72	68	64	65	136	67
neuviedli	1	1	5	5	6	3
spolu	105	100	98	100	203	100

Odpovede respondentov prieskumu ukazujú, že opatrenie podporilo reklamnú činnosť v 59 firmách, čo predstavuje 29 % z 203 firiem v súbore. Väčšina (68 % právnických a 65 % fyzických osôb) považuje vplyv opatrenia za neutrálny.

Respondenti ako dôvod neutrality tohto vplyvu uvádzajú neuplatňovanie reklamnej činnosti vo firme, resp. minimálne výdavky na reklamu.

Podnikatelia, u ktorých táto úprava podporila reklamnú činnosť uvádzajú ako dôvod možnosť využívať všetky formy reklamy bez obmedzenia.

⁶ http://www.etrend.sk/generate_page.php?page_id=45261, 8.5.2005

⁷ Zákon č. 366/1999 Z.z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov

- **Vplyv novej právnej úpravy zdaňovania príjmov na investičné aktivity podnikateľov**

Pre právnické osoby znamenal nový zákon o dani z príjmov zníženie sadzby dane z 25 % na 19 %. U fyzických osôb toto zníženie nie je až také jednoznačné, nakoľko bola uplatňovaná progresívna daňová sadzba, ale aj napriek tomu môžeme konštatovať, že existuje. Nový daňový systém zároveň sleduje princíp jednorazového zdanenia investícií a kapitálových príjmov, a to v momente, keď sú prevádzané z úrovne spoločnosti na jednotlivcov. Z uvedeného dôvodu bola zrušená daň z dividend a kapitálový príjem je zdanený iba raz, na úrovni ziskov spoločností.

Na základe týchto skutočností by sme mohli predpokladať, že zníženie daní povedie k vyššiemu objemu disponibilného zisku a teda aj vyššiemu objemu vlastných zdrojov, ktoré môže podnik využiť na investície.

Tabuľka č.5 Nová právna úprava zdaňovania príjmov ovplyvnila moje investičné aktivity

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
pozitívne	33	31	15	15	48	24
negatívne	2	2	4	4	6	3
neutrálne	70	67	79	81	149	73
spolu	105	100	98	100	203	100

Väčšina respondentov (73 %) považuje tento vplyv za neutrálny. Neutrálny vplyv odôvodňovali daňovníci nevykonávaním investičných aktivít, skutočnosťou, že vplyv právnej úpravy nebol takého rozsahu, aby mohli z ušetrených prostriedkov uskutočňovať investičné aktivity, ako aj nezávislosťou svojich investícií od úpravy zdanenia. Mnohí poukazujú na skutočnosť, že daň z príjmu sa síce znížila, ale odvody do zákonných poisťovní sa zvýšili.

Pozitívny vplyv sa prejavil najmä u väčších právnických osôb (jedna právnická osoba uvádza, že aj vďaka ušetreným prostriedkom na daniach sa pustila do výstavby nového hotela) a bol zdôvodnený, v súlade s vyššie vysloveným predpokladom, vyšším objemom disponibilného zisku použiteľným na investície, a to najmä vďaka poklesu sadzby dane v prípade právnických osôb z 25 % na 19 %.

- **Hodnotenie právnej úpravy odpisovania**

V novom zákone o dani z príjmov sa zmenili tiež podmienky odpisovania dlhodobého hmotného majetku. Znížil sa počet odpisových skupín, pričom najdlhšia doba odpisovania je 20 rokov; zrušili sa limity na maximálnu výšku vstupnej ceny, z ktorej bolo možné odpisovať dopravné prostriedky; zaviedol sa princíp odpisovania majetku u ekonomického vlastníka; zjednodušil sa spôsob výpočtu rovnomerných odpisov. Všetky tieto skutočnosti by na podnikateľov mali vplývať pozitívne.

Tabuľka č.6 Novú právnu úpravu odpisovania považujem za

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
vyhovujúcu	97	92	92	94	189	93
nevyhovujúcu	6	6	4	4	10	5
neuviedli	2	2	2	2	4	2
spolu	105	100	98	100	203	100

Novú právnu úpravu odpisovania považuje za vyhovujúcu 93 % respondentov, z toho 92 % právnických osôb a 93 % fyzických osôb.

Tak právnické ako aj fyzické osoby oceňujú jednoduchší spôsob výpočtu odpisov ako aj skrátenie doby odpisovania, v dôsledku čoho môžu rýchlejšie obnovovať potrebné zariadenia,

resp. technológií. Doba odpisovania v prípade informačných technológií by sa mohla podľa niektorých ešte znížiť, keďže reálne opotrebenie nie je totožné s dobou odpisovania.

Dve právnické osoby uvádzajú nejasný výklad zákona v čase jeho prijatia, zároveň však skrátenie doby odpisovania, najmä v prípade budov, hodnotia pozitívne.

• **Hodnotenie podmienok umorovania straty**

Od 1. januára 2004 boli zrušené všetky úľavy na dani a všetky odpočítateľné položky zo základu dane okrem možnosti odpočítania daňovej straty. Výrazne sa však zatraktívnil podmienky na odpočet. Napríklad:

- stratu nie je potrebné rovnomerne odpočítavať vo výške jednej pätiny ročne – zrušila sa podmienka preinvestovania odpočítanej straty,
- rozšíril sa nárok na odpočet straty aj na daňovníkov, ktorí nie sú zriadení na podnikanie, a na správcovské spoločnosti,
- stratu možno odpočítať aj jednorazovo v závislosti od vykázaného základu dane, maximálne do piatich rokov,
- strata sa začína odpočítavať v bezprostredne nasledujúcom zdaňovacom období,
- vznikla možnosť odpočítania každej daňovej straty bez obmedzenia, teda odpočítať naraz straty z viacerých zdaňovacích období, ak to umožňuje základ dane.⁸

Tabuľka č.7 Súčasné podmienky umorovania straty považujem za

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
vyhovujúce	90	85	86	88	176	87
nevyhovujúce	8	8	7	7	15	7
neuviedli	7	7	5	5	12	6
spolu	105	100	98	100	203	100

Súčasnú podmienku umorovania straty považuje za vyhovujúcu 87 % respondentov. Podnikatelia ocenili najmä skutočnosť, že stratu už netreba preinvestovať, možnosť skôr umoriť stratu, možnosť umorovať stratu aj z iných rokov ako aj jednoduchosť výpočtu.

• **Možnosť poukázať 2 % z daní na verejnoprospešné účely**

Nový zákon o dani z príjmu zrušil možnosť odpočítať si zo základu dane dary poskytnuté na verejnoprospešné účely. Určitou náhradou pre mimovládne organizácie bolo zvýšenie podielu zaplatenej dane, ktorý je možno poukázať na osobitné účely z 1 % na 2 %. Zjednodušil sa tiež spôsob poukázania dane, keďže na tlačivách daňových priznaní je miesto pre určenie príjemcu 2 % z dane a teda nie je už nutné vyplňovať samostatné tlačivo.

Tabuľka č.8 Možnosť poukázať 2 % z daní na verejnoprospešné účely podľa vlastného rozhodnutia považujem za

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
dostatočné	52	49	38	39	90	44
zbytočné	5	5	11	11	16	8
nízke, navrhol by som vyššie % z daní	47	45	48	49	95	47
neuviedli	1	1	1	1	2	1
spolu	105	100	98	100	203	100

Približne 1/2 právnických osôb považuje možnosť poukázať 2 % z daní na verejnoprospešné účely podľa vlastného rozhodnutia za dostatočnú, pričom zaujímavé je, že rovnaký podiel zo skupiny fyzických osôb považuje toto % za nízke a navrholo by vyššie %.

⁸ http://www.etrend.sk/generate_page.php?page_id=45843, 8.5.2005

Dôvodom obľúbenosti darovania 2 % dane môže byť presvedčenie darcov, že keď rozhodnú o prijímateľovi časti svojich daní osobne, bude táto čiastka využitá účelnejšie, ako keby s ňou hospodáril štát.

Iba 8 % podnikateľských subjektov považuje túto možnosť za zbytočnú.

- **Uplatňovanie paušálnych výdavkov**

Daňová reforma nahradila v prípade fyzických osôb možnosť uplatnenia paušálnej dane novým systémom paušálnych výdavkov. Živnostníci, ktorí sa chcú v súčasnosti vyhnúť vedeniu účtovníctva môžu teda využívať paušálne výdavky, ktoré predstavujú 25 % z dosiahnutých príjmov (resp. 60 % u živnostníkov, ktorí mali príjmy iba z remeselnej živnosti), a k tomu preukázané povinné poistné odvody. Otázka týkajúca sa paušálnych výdavkov bola samozrejme určená len pre fyzické osoby.

Tabuľka č.9 Možnosť a podmienky uplatnenia tzv. paušálnych výdavkov (t.j. výdavkov ako % z príjmov)

Subjekt	FO	
	Počet	%
vyhovujúce	73	75
nevyhovujúce	21	21
neuviedli	4	4
spolu	98	100

Súčasná právna úprava paušálnych výdavkov vyhovuje 3/4 fyzických osôb, ktoré sa zúčastnili prieskumu. Ako dôvod uvádzajú možnosť zníženia daňového zaťaženia pri nízkonákladových povolaniach a zjednodušenie účtovnej evidencie. Z toho vyplýva, že paušálne výdavky majú v zákone svoje opodstatnenie.

Približne 21 % podnikateľských subjektov považuje právnu úpravu paušálnych výdavkov za nevyhovujúcu s pripomienkou, že by privítali rozšírenie skupiny osôb, ktoré si môžu paušálne výdavky uplatniť.

Štyri fyzické osoby sa k danej problematike nevyjadrili s odôvodnením, že paušálne výdavky nevyužívajú.

- **Vplyv rovnej dane na daňové úniky**

Jedným z faktov, ktorými Ministerstvo financií SR odôvodňovalo nevyhnutnosť daňovej reformy bolo aj tvrdenie, že: „Tým, že akýkoľvek druh a akákoľvek výška príjmu nad nezdaniteľné minimum je zdanená rovnako, odpadá motivácia k presúvaniu príjmov zo základov dane s vysokým zdanením do základov s nízkym zdanením.“⁹

Zástancovia tzv. rovnej dane, medzi ktorými je aj viacero prominentných západných ekonomických analytikov, tvrdia, že rovná daň zvyšuje príjmy v štátnom rozpočte, pretože podporuje rast ekonomiky a znižuje objem daňových únikov. Najväčšími prínosmi sú jednoduchšie spravovanie a lepšie pochopenie daňového systému.

Tabuľka č.10 Daňové úniky na dani z príjmov po zavedení tzv. rovnej dane podľa môjho názoru

Subjekt	PO		FO		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
vzrastú	5	5	6	3	11	5
znižia sa	60	57	51	52	111	55
nebude mať vplyv	39	37	38	39	77	38
neuviedli	1	1	3	3	4	2
spolu	105	100	98	100	203	100

⁹<http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/92BBC7364C2C5D9BC1256DF2003E1F2F?OpenDocument>, 8.5.2005

Možno konštatovať, že nadpolovičnou väčšinou s týmto názorom súhlasia aj slovenskí podnikatelia z nášho súboru. Avšak až 38 % respondentov si myslí, že táto skutočnosť nebude mať vplyv na daňové úniky a 5 % dokonca zastáva názor, že daňové úniky vzrastú.

Dôvodom zníženia daňových únikov je podľa respondentov akceptovateľná sadzba dane, ktorá nenúti daňovníkov k špekuláciám, t.j. odpadne dôvod umelo znižovať zisk.

Niektoré podnikateľské subjekty odôvodnili neutralitu vplyvu rovnej dane na výšku daňových únikov názorom, že zníženie daňových únikov bude len prechodné a následne podnikateľské subjekty budú znova hľadať cesty „optimalizácie daňového základu“.

4 Záver

Vzhľadom na rozsah príspevku bolo možné uviesť výsledky prieskumu len na niektoré otázky týkajúce sa tzv. rovnej dani.

Na záver možno skonštatovať:

- Väčšina, t.j. 71 % respondentov, považuje tzv. rovnú daň za spravodlivú. Názory podnikateľov považujúcich rovnú daň za spravodlivú sa zhodujú v tom, že rovná daň podporuje aktivitu schopných ľudí, pôsobí nediskriminačne, zdaňuje akýkoľvek príjem rovnakou sadzbou a tak nikoho nezvýhodňuje.
- Zákon o dani z príjmov však stále nie je dostatočne jednoduchý a zrozumiteľný pre všetky podnikateľské subjekty. V súhrne je počet podnikateľov považujúcich zákon za jednoduchší a zrozumiteľnejší len o 17 % vyšší, ako počet podnikateľov s názorom, že zákon je rovnako komplikovaný a nezrozumiteľný.
- Vypustenie výnimiek, úľav a oslobodení považuje za správne 78 % respondentov.
- Zrušenie obmedzení na uplatnenie výdavkov vynaložených na reklamu podporilo reklamnú činnosť v 59 firmách, čo predstavuje 29 % z 203 firiem v súbore. Väčšina respondentov považuje vplyv opatrenia za neutrálny.
- Pozitívny vplyv na investičné aktivity sa prejavil vo väčšej miere u právnických osôb a bol zdôvodnený vyšším objemom disponibilného zisku použiteľným na investície.
- Novú právnu úpravu odpisovania považuje za vyhovujúcu 93 % respondentov.
- Súčasné podmienky umorovania straty považuje za vyhovujúce 87 % respondentov.
- Približne 1/2 právnických osôb považuje možnosť poukázať 2 % z daní na verejnoprospešné účely podľa vlastného rozhodnutia za dostatočné, pričom rovnaký podiel zo skupiny fyzických osôb považuje toto % za nízke a navrhlo by vyššie %.
- Súčasná právna úprava paušálnych výdavkov vyhovuje 3/4 fyzických osôb, ktoré sa zúčastnili prieskumu.
- Za pozitívny výsledok možno považovať skutočnosť, že väčšina podnikateľov považuje tzv. rovnú daň za akceptovateľnú, ktorá nenúti daňovníkov k špekuláciám, a teda k umelému znižovaniu zisku. V konečnom dôsledku by tak mala viesť k zníženiu daňových únikov na tejto dani.

Celkovo možno konštatovať, že podnikateľské subjekty vnímajú zavedenie tzv. rovnej dane v SR pozitívne. Negatíva, ktoré uvádzajú v dotazníkoch, sa týkajú vo väčšej miere sociálnej problematiky a nie podnikania.

Podnikatelia vidia pozitíva najmä v zrovnoprávnení podmienok podnikania, podpore hospodárskej súťaže a v zjednodušení zákona. Vzhľadom na uvedené výsledky prieskumu

možno teda konštatovať, že tzv. rovná daň prispela k zlepšeniu podnikateľského prostredia, čo by sa malo v budúcnosti prejavíť na vzostupe ekonomiky Slovenska.

Literatura

- [1] Dotazníky
- [2] Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov
- [3] Internetová stránka Ministerstva financií SR - <http://www.finance.gov.sk/>
- [4] Internetová stránka Trendu – <http://www.etrend.sk/>

Summary

The changes in the Slovak tax system intended to opinion of business subjects

One year ago, the new concept of income taxation, the flat – rate tax became a reality in the Slovak Republic. Except of the flat – rate tax many other changes were realised by tax reform.

The author of this article has tried to evaluate results of research intended to opinion of business subjects on this tax changes.